

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral.-2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Juan Riuort)

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiel Ferrer, 8.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a nes qui s'ho guany

Visquem i veurem coses

(acabament)

Llops desfressats

Sa fruita ja era ben madura i no's poria torbar a caure. Dins les tenebres de ses Llogies de París, com escau a tot criminal, que tots han avorrida sempre sa llum, se congriava un pla ferest, una conjuració aborronadora: convertir en fets les idees que havien ensenyades els *enciclopedistes*, fer real y política la revolució literaria, més clar: tomar de son trono i llevar sa vida an els reis i governants, treure Deu de sos altars, esveïr el Clero i abolir l'Esglesia; era l'ànima perversa d'aquest pla el mateix Voltaire, qui cregué arribada l'hora quant començà a reinar el desdixat Lluís XVI, qui seria estat un gran senyor dins ca-seva, de bones costums i carregat de bones intencions, però que no tenia s'ull, ni ses dots, ni manco s'energia i decisió que necessitava un rei de França a hores tan perilloses, qui a més a més estava voltat de ministres i consellers tan vils i traidors com el Duc d'Orleans i En Necker. Es clar que aquesta tasca de d'assassins, de bandetjats, de botxins de passar França a foc i a sanc, no era per gent de ploma; ells prou i massa havien fet aparellant i dirigint la cosa: no en faltarien de llops carnícers com Santerre, Mirabeau, Robespierre, Marat, Danton i tota la colla de perdularis *sans-culottes*, aplec horrible qui meresqué i feu bo el no de *el Terror*. Lo que desiriara els mateixos caps de bandolina se feien por, s'espantaven de la seua obra d'iniquidat i tan gran era! Tenien que el poble abo rronat se refés; per això no s'atrevien a mostrar-se tals quins eren, se desfressaven d'auveies i fingien tenir certes consideracions amb sos catòlics, doraven sa píldora per que no la rebutjassen i les desbaratassen sa potranca. Ses paraules d'En Desmoulins, d'En Danton que retreu s'escriptor republicà com argument a favor seu, mostra ben clar tot lo contrari; no diuen, no, que no volguessen, que comdemnassen sa persecució de l'Esglesia; lo que que era massa prest encara; que s'opinió no era prou madura per admetre ses solucions làiques, que «posaria tot el país en commoció s'aplicació massa atropellada del principis filosòfics, per que el poble no hi estava encara prou ben instruït» ¿Troba que vol dir que volguessen molt de bé an el Bon Jesús els qui llogaren Simó Cirineu per que li ajudàs a portar la creu? Aixís eren ells; volien anar un poc amb peus de plom, però per assegurar més es cop.

Fam canina

Ja és una nota típica dels revolucionaris, no sols francesos, sino de tot els temps i de la gent de la mateixa llivanya, una set desesperada de riqueses, la *sacra famas auri*; per això tots lo primer que han fet és estat robar els bens de l'Esglesia; és un procediment del tot radical i no-hi porien faltar aquells caps-pares de la Revolució francesa. Allà l'Esglesia era ben rica, lo mateix que els convents (no tenim per que amagar-nos-ne). ¿Tal volta eren mal adquirits? ¿Los retenien injustament? Amb quin dret s'atrevirien a despullar-la de lo seu? Però anau-los amb drets ni dretes a tal gent, a ells les prua ven ses dents, ne tenien fam canina de

tals riqueses, i s'hi acabassarien come cans rabiosos i no'hi deixarien pel a raure. Ells deien, i repeteix aquest escriptor de la *Voz del Pueblo*, que era massa lo que es Clero tenia. que era insolent sa riquesa dels Frares. ¿Que també ho devien trobar els moltíssims de jornalers a qui daven feina? la partida de pobres viudes i orfes a qui donaven gombol, queviures i almoines? sa infinidad d'al-lotons, i que ensenyaven per amor de Deu i les feien homos? Si tal pensaven i no duien intencions més perverses, ¿com és, oh escriptor, que ells qui tenien sa pella per es mànec, no digueren: suposat que tenien massa bens i l'Estat ne té gran fretura, n'hi fassen part», en que fos estat un quart o un ters o sa mitat i tot? Això seria estat injust i despòtic, és ver, però al cap i a la fi una mica conseqüent. La mostraren massa clar sa filassa, sa codicia insaciabile i s'odi reconcentrat a l'Esglesia. ¿Robant-li lo seu se feien comptes matar-la o fer-se esclau el Clero!... ¿Ja-hi anaven calçats per aigo! I ¿de res, de res les servia s'esperiença de 18 sigles? ¿Com no hu sabien que mai sa pobresa ni se miseria han morta l'Esglesia ni llevada sa energia i s'independencia an els ministres de Deu? La poren atormentar, la poren capturar de fer molt de be; ara martar-la? Ell no hu han lograt ni hu logran tots els dimonis d'Infern!

Ja no és possible una conducta més garrida i més digne que sa del Clero Francès llavò, un exemple més gran d'abnegació, desprendiment i generositat que el seu; i ni una conducta més traïdora, més vil que sa dels revolucionaris. Ja n'havien fetes de ses seues, puix el primer acte del populatge fonc un atac brutal, vandàlic al convent dels Pares de San Llàtzer de París dia 12 de juliol, sens que fessen res per ells ses tropes, qui havien rebuda orde expressa de no vessar una gota de sanc: lluny de defensar-los, se retiraren. ¿Veïès si hu era ben significatiu això! si hu mostrava ben clar que era el començament d'una persecució horrible cuantra l'Esglesia. A pesar d'això el Clero, veient que a tota ultrança o tot feia ui, se proposa salvar la França que tots estimaven de veres; i, aciuant els ulls devant sa guerra descarada que les feien, i perdonant tants d'agraris rebuts, a la *assamblea* del 4 d'Agost l'Arcabisbe de París oferí a l'Estat la tercera part de tots els bens que posseïen les esglesies, una partidassa de milions, i encara més, gravar amb tributs lo que les quedava i abolir rendes que's pagaven a Bisbes i Capítols de les Catedrals. Digau, escriptor republicà, ¿qui tengué tal abnegació? Fer res semblant els altres estaments? Si fos estat ver lo de les *riqueses excessives*, no se serien aconortats amb això? De totduna s'hi mostraven tots tan agraits i entusiasmat, que creguent haver espargida s'ennigulada feresta que amenassava la Patria, l'Arcabisbe volgué cantar un *Te Deum* a la Seu per acció de gracies. Però arribà més envant l'heroisme d'aquell venerable Bisbe, anomenat *Pare dels pobres*: renuncià els deumes, que era la treta més grossa, lo que sostenia ses esglesies, amb sa condició, com es natural, de que l'Estat sostendria el culte; i ¿sabeu com ho agrai aquella caterfa de revolucionaris? Idò demanant els sogueus del Duc d'Orleans el cap d'onze Bisbes i sis Rectors, si no daven

els deumes sensa cap condició: sorprès un Rector demanà si s'havien passat p'es cap de matar el Clero de fam; i ¿sabeu quina fonc sa resposta? Idò una riaiassa vil de casi tota l'*Assamblea*, que valia tant com llevar-se sa careta; volia dir: «*¡Si an això anau!*» com no hu heu conegut abans? ¿Encara era massa rica l'Esglesia? ¿Que era tot aquell interès per el *Clero-baix*, aquell volar-los donar a ells pobres, lo que sobrava an el *Clero-alt*, més que un engana ximples? Tornant be per mal ¿sabeu l'oferta que feu encara l'Arcabisbe? idò que sols per salvar la Nació, l'Esglesia francesa estava disposta a vendre tot s'or i sa plata de ses esglesies que no fos més precis per sostenir el culte.... ¿Que era això sino donar, no mitja capa, sino sa capa sencera i qualque cosa més? I s'en aconortaren els revolucionaris? Cal devien trobar que encara en tenia massa de riqueses l'Esglesia, i ¿qué feren? Idò manar sa confiscació de tots els bens esglesiaístics, fins i tot els mateixos temples i convents.... Així se consumà aquell gran latrocini, que tirà dins sa miseria l'Esglesia i ses Ordes religioes i no feu gaire profit a l'Estat. Bé s'hi inriquiren amb aquella venuda de bancarroters una partida de perduts afamegats, que bé haurien pogut anar a robar a un camí real; però a s'Estat, ni ses llepaines li deixaven, per l'estil de sa nostra *desamortisació*: *Eufemisme* li diven a tal figura.

Vaja, escriptor, quin paper més lluit es dels revolucionaris! Ja se veu ja que no n'hi volien gens de mal a l'Esglesia ni an el Clero. Tot fou qüestió de procediments; lo que ells devien dir: «Som o no som *radicals*? idò obrem come tals. Que l'Esglesia té massa riqueses? idò prenguem les-hi totes, i en surtim d'una vegada. Deu no ho permet que, si demà estau replé, topeu amb un metge tan radical: ell que vos polsa i diu: «aqueix homo té massa sanc, idò la-hi treurem tota». I ja vos ha pegat cop de llaneta a una vena i la vos fa donar tota, fins que no vos ne queda gens... Ell li quedaríeu tan agrait, que si dependís de vos, faríeu afegir un mot a sa *Lletania de tots els Sants*: *A manibus radicalium, libera nos Domine!* de les ungles dels radicals, alliberau-nos, Senyor!

A bon gat...

Por acabar, que això s'és fet més llarc que un diner de fil, just una paraula de lo que haurà agradat més an els lectos de *La Voz*, que sempre son estats tocats de bon gust i se són distingits per lo fins i delicats, allò de que l'intent dels revolucionaris era aturar, corregir, posar fre a la *corrupció del Clero*. Es ver que a les hores hi havia que corregir dins el Clero. I què? ¿què vol dir això? Que, mentres sien homos, sempre hi haurà qualque cabra coixa; ¿sabeu cap estament, cap professió, per honrada i digna que sia, verbi gratia, els mestres, els notaris, els magistrats, etc. que no n'hi prenga lo mateix o pitjor? I sabeu d'on provenia aquest mal funestíssim? Idò d'aquella mala atmósfera que se respirava dins França, d'aquelles teories que escampà arreu l'*Enciclopedia*, que n'enlluernà més de dos! La corrupció general en feu caure qualcún, i també certs nomanaments esglesiaístics a on l'Esglesia no tenia prou llibertat, ni l'independencia que necessita; e-hi tenien massa influencia aquells cortisans i corti-

sanes escandaloses, qui, com és natural, no les tenien la pia an els sacerdots exemplars, qui haurien condemnats ab tota energia els seus vicis; les volien ben arreconats; les eren més simpàtics, les convenien més els qui sabrien *contemporisar*, callar ignominiosament davant els seus excessos. Que calia posar-hi remei? Idò per que no feren lo que procedia, donar-ne part an els seus superiors lligítims, a les Autoritats de l'Esglesia, que hi havien de tenir més interès que nigu a purificar el Sacerdocí, i Elles prou ne tenen de medis de corregir els qui van errats i de castigar terriblements els qui treuen el peu del solc.

Si demà vos o jo sabíem que un Mestre donàs males ensenyanses an es al-lots, i prenguent sa justicia per ses nostres mans, començásem a abufetjar-lo de mala casta, ¿que mos dirien? Faríen prou be si nos tencaven a sa presó; que aposta, per castigar els culpables, e-hi ha Autoritats i tribunals. ¿I havien de esmenar, de purificar el Clero ells, els revolucionaris, aquella escoria de republicans, embrutits en tota casta de vicis i de republicanotes, tretes dels bordells!... Vaja, homo! que a bon gat encomanarien es formatge!

I quina la s'inventaren per lograr aqueixa obra de purificació del Clero? Idò dictar i obligar per força a jurar aquella *Constitució civil del Clero*, sa llei més vil, més impia de quantes n'ha pogudes dictar l'Infern, que destruía tota sa disciplina i sa Jerarquia de l'Esglesia, tirava per terra tot el dret canònic, treia els Ministres de Deu de tota subjecció i obediencia an els seus Pastors i les deixava fermats de mans i peus en poder de l'Estat Civil. Això era el camí més segur per tenir un clero exemplar? No; per fer acabar d'una vegada es catolicisme dins França. I encara passaren més envant: i per que cap ni un pogués treure un peu del solc, aboliren totes ses ordes religioes, tragueren frares i monges dels seus convents, declararen que el Papa, come Princep estranger, no tenia cap dret ni poria manar res dins França, que no valien de res els vots que havien fets frares, capellans i monges, prohibiren que duguessen hàbits, i posaren baix la protecció de sa llei, els qui traïnt sos vots, fessen com que casar-se per lo civil, etc. etc... Qué tal, Nadal? Però no la tregueren proveïda; en que amenassassen amb so desterro i ses penes més cruels els qui se negassen a jurar la maleïda *Constitució*, (i ¡visca sa llibertat de pensament i de conciencia!), de 131 Bisbes, sols 4 juraren, més de 50,000 sacerdots s'hi negaren, disposts a morir abans que renegar de sa fe i fer traïció a l'Esglesia, i tornaren venir dins França els temps de les Catacumbes i dels màrtirs. Amb furia satànica perseguiren els capellans *no jurats*; les llevaren tot càrrec i prest se trobaren sensa Bisbes ni Rectors dels seus, ni qui hu volgués esser; i ja m'aplegaren gent qualsevol, escolans, jornalers, taconers (es rigurosament històric) i les feren ordenar per els seus Bisbes... Veïès quin sacerdocí més sabi i sant havia de surtir!... Mentres tant desterraven els avorrits capellans *no jurats*, qui sostenien sa fe i sa virtut, les cassaven come seuvatgina i ne feien matances horribles. Just dins París de dia 2 al 7 de setembre de 1792 mataren més de 400 ca-

pellans, un Arcbisbe de 87 anys, 2 Bisbes i el Confés del Rei! Això just és una mostra! Ara pensau quants havien d'esser en tot França i en tot el temps que durà el Terror! I les màrtirsaren de sa manera més bàrbara i ne feien ses profanacions i sacrilegis més vils! ¿Vos ne recordau d'aquella brutalitat sensa precedents qu'anomenaven *matrimoni republicà!*...

I tots aquests horrors, senyor Albornoz, era per esveïr sa corrupció des Clero? Tot això no vol dir que avorressen l'Església, ni volguessen mal an els seus ministres?... Perquè idò quant aquella ànima vil, En Gregoire que vos citau (¡homo! si sa Revolució francesa fos sa cosa més digna, bastaria per desacreditar-la ses *personalitats* que treis a rol-lo!), per llevar un poc sa mala impressió que feu sa *Constitució civil*, digué que amb ella no se volia perjudicar l'Església ¿per que el desmentí l'Assamblea i refuà tal proposició? ¡Si sereu més papista que el Papa! Per que desenterraven i profanaven els cadàvers dels catòlics qui abans de morir s'erent confessats amb capellans no-jurats? ¿Per que duïen a la *guilloina* el Duc Felip Monchi, veïet de 80 anys? No hu sabeu? Idò per que tenia un Sant Cristo i havia fet almoïna a capellans feels! ¿Ai no volien mal an el catolicisme a l'Església, an els capellans, els revolucionaris? I si les haguessen avorrits de mort ¿que haurien pogut fer més? Jo no hu sé! Es dir si que hu sé: agafar una mala fembra, passetjar-la a la fresca en processó, acompanyar-la entre càntics impúdics i sa tànic a la Seu encastellar-la damunt l'altar major, posar a sos peus la creu i ajonaiar-se davant ella, adorar-la i cremar-li encens. Per tals adoradors, tal Idol!

Creïs-me, senyor Albornoz, defensau, així com millor pugueu, sa República; però deixau anar s'Historia, que tant s'antiga, com sa moderna, com sa contemporania, diu massa coses que no vos convenen gaire; deixau-la estar en pau, no fos cosa que vos haguéssem de dir com an el gran canari de la República dins les Corts: *«Pero, Señor Castelar, advierta V. S. que no cuenta historia: V. S. la hace.»*

UN FORAVILER.

Un Estudiant

III.

Es primers dies, com En Pere se anyorava un poc, es seus companys, per distreure'l, el se'n menaven a passetjar, i un vespre resolen d'anar an es teatre a sentir una opera.

En Pere volgué fer s'homo i va pagar ses entrades an es companys, lo qual no les va esser cap pedrada a s'os de sa cama.

Quant foren din ses teatre, En Pere romangué còme estorat, badava uis uis còme salers, no s'aturava de mirar d'un punta s'altre, cridant-limolt s'atenció que hi hagués tantes de senyores i tants de senyors: pero quant l'homo quedà còme boig, va esser quant alsaren es teló i me veu ets actors amb aquells vestits i llavò los sent cantar. Aquí comensa a fer claus i tot admirat se gira a un des companys i li diu:

—¡Vaja unes veus! ¡Això són rusinyols! Això es tenir bona galata! Es nostro pareier, que passa a *la Vila* com es qui te més bona veu de Mallorca ¿sabs que és davora aquest? Res, res, res! un corn de peixater!

Com En Pere conversava fort, a l'Instant es qui estaven per allà prop, s'hi giren i comensaren a *xitar*; però l'homo estava tan entusiasmat que no notà res, i seguí fent exclamacions i cada clau que el sentien de tota sa *cassola*, fins que un des seus companys, tot empegat, li pega colzada i li fa amenasses de que, si no calla, el treurien dafora.

Aquí l'homo se va acovardar i se posa boca closa, aplaudint tan sols quant tot-hom aplaudia i conversant qualque paraula molt petit amb so company que tenia davora. Arriben a un punt de sa funció que sa *triple* comensà a cantar una *aria* i, hu feia tan bé, que la gent estava tot orelles, no alenat casi casi, com solen dir, per no fer renou. En Pere que no era des que estaven manco entusiasmat, com que no hi poria dir de prim en qüestió de música, cregué que era arribada s'hora de aplaudir i, sense encomanarse a Deu ni a Santa Maria, se posa a fer bambelletes i a cridar: *Bravo, bien!* ¡Que se repita!

Tota la gent, quant sertiren aquella sortida de to, se giren cap an En Pere i xita qui xita. Un sabater que hi havia un tros lluny i que era de aquells que, tocant a sa música, pretenia de cames primes, no s'aconortà *xitant*, sino que en tota sa forsa de sa seua veu va dir: —¡Tirau-lo abaix an aquest animal!

Aquí En Pere s'acovardà del tot i, més regirat que un coní, mirava si trobaria un pas per donar-ho a ses cames per por de que no li reblanissen ses costelles.

Varen acabar sa funció, i En Pere, que es teatre li queia damunt, comensà a enforinyar-se per mig de la gent per esser més aviat defora.

Una vegada que fou an es carrer, se creia que tot-hom el se mirava, i que no parlaven d'altra cosa més que de sa seua feta: així és que anava de lo més orugat; i com no se fiava de sa seua ombra, no feia més que girar-se darre-ra per veure si nigu s'hi acostava.

Es seus companys, quant el verent tan retgirat, en lloc de donar-li coratge, comensaren a fer-li por, i En Miquel Codolí, que era es qui la sabia més llarga de tots aquells estudiants, li va dir:

—Mira, Pere, la cosa pot jugar brut i dur molta coa si no untes ses corrioles; perque l'has feta grossa ferm; es estada d'ase i seca; i aquí, a Ciutat, per un no res tanquen un homo dins sa presó; pero tot se porà compondre si tu estàs dispost a afliuixar un poc la mosca; perque jo tenc bo amb so Major des Municipals iestic segur que, si li donam un *duro* tirará terra damunt sa cosa i no se'n parlará pus.

En Pere, quant sent En Miquel, feu un gran alè i, sense voler sebre qui l'havia encalsada, se posa sa mà a sa butxaca, se treu cinc pessetes i diu an En Miquel:

—Jés ses cinc pessetes i ves te'n tot depressa a tapar sa boca an es Municipal, antes que no doniga cap passa, no fos cosa que féssis curt i me fessen ballar es *pitxes de Na Martina!*

¡En Miquel se posa es doblers dins sa butxaca; ja li ha estret tot depressa. Quant hagué deixats ets estudiants, fa sa torniola, per fer un poc de temps, i des cap de mitja horeta se presenta an es piset tot content, trobant En Pere que sa camia no li tocava sa pell des retgiró que duia.

De bon fanc éts sortit, Pere! va dir En Miquel; perque, si no feim cames tan aviat, no te escapaves d'un més d'arresto i una bona multa: perque la cosa anava per males aigos; pero ara ja pots dormir tranquil, no haies por de res, tot está arretglat i no hi tornis una altra vegada; perque, si aquest pic t'és sortit bé, poria esser, si hi tornes, que hagesses de dir: *oli m'hi és caigut.*

Ja s'era fet tart, cada u pren per son vent cap a donar part a la nit.

Tot d'una que En Pere fou dins sa seua cambra, es seus companys se reuneixen i rigueren per ses butxaques de sa feta d'En Pere.

An es *duro* En Pere ja no el va veure de més prop, perque aquells balitres resolgueren de gastar-lo amb un dinar.

Es dia següent, que no hi havia dia mes prop; quant sa criada d'ets estudiants se presentà per anar a *plassa*,

li donen es *duro*, encomanant-li que el gastàs fent-los un bon dinaret.

Antes de passar més envant, me permetràs, lector, que te presenti aquesta sigala, vui dir, sa criada. Es aquesta una dona d'una xixantena d'anys, petita, tot nervis, cara embeguda, amb uns uions de sabal-lí que sempre li ballen, una barra afuada amb quatre pels clars i una boca fonda i sensa dents amb u boldronet de pelussa an es comensament de ses caixeres. Diven males llengos si de jove donà sa carn an el dimoni i que de véia no està resolta a donar ets ossos a Deu. De si es ver o no això, noltros no en volem firmar acte; pero si direm que és d'aquelles, en certes casions, que, encara que tenga ets uis petits, les sap fer grossos i que, explotant sa bona fe d'ets estudiants, les roba l'ossa.

Ara, lector, que ja saps de quants de punts se calsa aquesta estornella, deixem-la fer i anem a fer una passadeta per dins sa cuina, que deixa anar una oloreta d'escaldums que faria entrar en gana un desmenjat.

IV

S'era fet prop de mig-dia, i dins es piset d'ets estudiants sentien una oloreta de bons aguiats, que feia alegrar sa panxa. Mai sa cuina havia tengudes tantes visites d'ets estudiants com aquell dia. Tots anaven a destapar ses olles i comensaven a tastar.

En Pere, que no veia an-e què venia aquella bauxa, no sabia què pensar-se; i, per treure-se es gat des sac, va dir a un des companys:

—Avui sa cuina fa olor de nosseles! ¿Qui és que paga la festa?

—¡Homo! diu es company. Som noltros que de contents que estam, perque de lo d'ahir vespre ne sortires en bon nom, hem resolt de fer aquest *gaudeamus*; perque tu mateix ja veus que seria estat una taca per tots que haguesses hagut de dormir dins sa presó.

—Comana idò a sa criada, diu aquí En Pere, que vaja a dur bunyols i una botella de rom a compte meu, que trop que es ben just que, ja que sa festa se fa per mi, jo vos obsequii amb qualque cosa.

Tot se va fer així com digué En Pere; i quant es dinar va estar a punt de pastora garrida, s'asseuen tots en tau-la.

Donava gust veure menjar aquells cossos. Vos assegur que feien bona lletra. Es qui més qui manco va refegir un parei de vegades i En Pere tot satisfet que no cabia en pell i no s'aturava de dir:

—¡Això són amics de bon de veres! ¡Vos sou acreditats de tenir bon cor i d'esser amics lleals! Sempre he sentit dir que ets amicse coneixen en ses necessitats i no quant la cosa va vent en popa, per lo mateix sempre tendré present lo que heu fet per mi i vos ne don milions de gracies.

Noltros som així, diu un d'ets estudiants, per salvar un amic mos tirarien de cap dins un pou.

Com no hi ha res que fassa obrir tant ets uis com un cop de bossa, tants ne varen pegar an En Pere aquells balitres que l'homo arribà a anar tan uis espolsats, que no se fiava de s'ombra i no li treien un dobler amb unes pinses; era ellò de *gat escaldat d'aigo freda tem*. Això no vol dir que ses criades des pisos veinats, que havien afinat es graus que feia s'aigordent d'En Pere, no el ginyassen qualque dia a pagar-los es bunyols en s'ivern i es gelat en s'estiu.

Un pic resolgueren d'anar un diumenge de-cap-vespre a fer una bauxa a *fora-porta*. Elles, ses criades, ja se cuidarien de dur-ho tot; ell no més havia de pagar, i amb aquestes condicions tan *ventatjoses* l'homo no hi va fer dos mots.

Vé es diumenge selietjat per anar a fer sa bauxa, i una hora antes de s'hora convenguda per partir, En Pere ja

se rentava amb sabó de bones olors, estigué més de un quart davant es mirai fent-se sa clenxa, se posa sa camia blanca i una corbata de colors; pero s'ànima li va caure an es peus quant se'n anava a posar es calsons nous. Llavó se convencé de que sa mare no era cap sastressa i que aquells calsons, que ella li havia cosits, erent obra de manyà, que li queien malament i que feien molt *pagès*. Mentres estava pensant amb aquestes coses, toquen a sa porta i fou sa sastressa que duia una mudada nova an En Miquel Codolí; i com s'ocació fa pecar, quant En Pere veu aquella mudada tan polida, ¿que fa ell? La se posa, i trobà que li esqueia tant i que feia tanta de planta, que resolgué d'anar amb ella a sa bauxa amb aquelles criades: més, estant segur de que En Miquel no sabria res de tal festa, perque cabalment aquell dia se'n era anat amb sos altres companys a fer un dia a *fora-porta* i seria molt tart en venir. i ell que vendria molt més prest, se treuria, se mudada l'embolicaria altra volta dins es mocador, i com si res fos estat.

Quant estigué, mudat se posa davant es mirai, per veure si hi havia res que desdigués, i romangué tant satisfet de sí mateix, que tot ple de vana gloria va dir:

—¡Sí que tenia raó ma mare quant deia que era es més garrit de la vila!

(Seguirà)

LAU PEL D'OR.

Gimnesies

No m'ho llevaràn des pensament: sa mitologia grega és es replec de caberbos, de rondaetes, des temps de Na Maria Castanya grega i com no hi ha poble que no tengui ses seues rondaetes i es seus coberbos des temps de sa seva Maria-Castanya, dedum que cada poble té sa seva mitologia. I an es véis mus succeeix suvint que, tractant de historietes de l'antigor, dup-tam si les hem sentides contar o si les hem llegides.

I açò és lo que ara em passa pertocant a s'historieta de ca-nostra que pens contar-vos, seguint es tornai armat am sa meva magre escomesa de s'altra setmana. ¿Me l'han contada?... La he llegida?...

Un des ffs del Rei del Mon va surtir tan entremaliat que ni son pare ni sa mare ni sa justicia no li porien haver a cames. Sa seva escapatoria era sempre sa mateixa: tirar-se a la mar i, nadant com un peix, i darrera fer quatre jutipiris als que l'encalçaven, deia:

—¡Cap a casa, fins que us espassi es mal de ventre!

Ets homos d'aquell temps li tenfen tant de respecte a la mar que no gosaven a acostar-s'hi a la vora. La tenfen per un monstre, per s'inimic de la Terra, i que es dies que sa fam l'alça, s'hi aborda roncant i fent salivor com un verro seuvatge.

Però com que la comandàs aquell desenferuít de fi del Rei del Mon (diguem-li Marreco, encara que no ho fos de Marraques del Marroc,) que, en tirar-se a la la mar, per asvalotada que estigués, tot-d'una s'amansava i se quedava com una bassa d'oli.

Amb açò passaren dies i mesos i anys i centuries, i al cap-i-darrer, encara que prengué orde llarga i cap revogit an es tai de segar de la vida el Rei del Mon, conegué que hi acabava sa tasca, que de sa vida ho tenia casi tot dins es canalet. I feu testament: a s'hereu li dixà mig Mon, i s'altre mig el repartí en llegítimes: tantes parts com fis, s'Hereu comprès.

I an aquell mal esperit de Marreco son pare no li deixà res.

Sa mare prou que ho reparà. Una

mare es mare, i repara més que un pare; i digué an el Rei del Mon:

—Vus prec que l'escolteu a sa mare des vostros fis.

—Parlau, Regina, diu ell; el Rei del Mon us escolta.

—El Mon es vostro, diu ella ¿No'n teniu un reonet, un bocinet, una miqueta per En Marreco, vostro fi?

—Per ell no n'hi ha gens ni mica! diu el Rei.

—¿Ni sa terra que toquiamb es peus? diu la Reina.

—A ell li deix la Mar; ella es ca-se-va: la Mar, badies, ports, arenals... A la terra del Mon ell ja hi té acabades ses feines.

I com ses altres vegades que la Mar li servia de recés d'escapatoria, de bon deveres s'hi tirà En Marreco dient:— Cap a casa!

Nadant nadant, reparà que sa torrentada havia duit a la Mar un disforjo tronc d'abre, que anava surant.

I digué en Marreco:—Llavorant llavorant, d'aquest tronc faré una caseta.

Dit i fet: feu una casa avont se poria agombolar tot un fi del Rei del Mon. S'Hereu no la tendria tant repulida.

Es tronc tenia damunt i al bell-mig una branca dreta cap amunt, com un abre, am branquetes i ramera. En Marreco havia feta sa pescada nadant, i al pujar a sa casa surant duia sa roba feta un xop. Se la llevà i, per que s'ajugàs, l'estenguèan aquella branca que semblava un abre. I pigant-li s'oratge emprengué es tronc mar en-llà.

—¡Aquesta és més blava!...—digué En Marreco.—Ja sé com ho he de fer per córrer mars peu aixut i sens surtir de sa casa, de sa barraca.

Sembla que era un poc llengo-travat i per dir barraca, va dir barca. I encara l'hi diuen.

I sa barca, camina que caminaràs, i ¡venga veure noves mars! i cel, i aigo, i aigo i cel, i peixos de mil castes.

—Jo ja no'm barataria am ningú, diu En Marreco; ni am s'Hereu de mig Mon i llegítima de s'altre mig.

I sa barca sempre mar envant, empenya per es vent que reinflava ses robes d'En Marreco; esteses a s'abre com ell li digué, i es nom ha quedat per sempre més.

Amb tot i açò, descobrí una serrallada blavosa que surtia par-damunt ses ones. I digué ell:—Darrera en dexí una; davant me'n surt una altra: arribem-hi, i veurem que es açò.

I arribà a un port espaós, arreceerat, com una bassa d'oli.

I allà ell bon peix, i en demés carabasses, pomes,... i un moltó viu, qui suraven; els hi havia abocats sa torrentada.

—¿Açò és passar temporal?—digué En Marreco.— ¡Açò és anar a vega!

I de a les hores ençà es diu na-vega des qui va per la mar.

—Ja ho tenc tot,—se digué En Marreco; la Mar es meva; es meva sa barca; anar amb ella es na-vega... Tot ho tenc; pero'm falta una cosa: sa companyia.

I cridà els homos d'en terra, que de lluny, de dalt es cucurulls de ses montanyes miraven, tot estranyats, aquella casa qui caminava per la mar.

—Acostau-vos, i parlarem una estoneta.

I En Marreco saltà a s'arena. Aquells mironis, ara mòc un peu, ara'n mòc un altre, s'hi atancaren; feren la llengo i, clar, eren parents en tercer o quart grau.

—Bono idò,—digueren:—cada u a ca-seva i Deu per tot, es a dir: siguem amics.

—Idò i, per ser amics m'heu de dar una companyia,—digué En Marreco.

—No t'en porèm donar de companyia: tu ets marí, i oítrós som terrins. Entre tu i noltros sempre hi haurà sa platja entre mig.

—¿I com és que es torrents, que son terrins, m'envesten s'heretat, sensa demanar-me llicencia? O donau-me companyia, o aturau es torrents... o

vus rabatré ses onades platges en-llà i montanyes amunt.

—No ho porem fer, perque som terrins, i ningú voldria venir am tu, perque ets marí.

—Jo hi aniria amb ell,—digué una joveciana, tota empegada.

—¿Però no veus, baltara, que es marí no te voldrà?

—¿Que si la vui?... I la prenc am ses dues mans,—digué en Marreco, emportant-se-le'n.

—No hi tenim res que dir. ¡Bon profit te faixi!—digueren es terrins.

—I jo, que ja tenc es moltó per fer ses nesses,—va dir en Marreco.

I passaren anys i anys. En Marreco tenia bona companyia: es seu continuu navegar era un continuu anar a vega. Prou sabia avont havia de fer rumbo: allà ont abocaven ses torrentades. Un dia salvà deu homos que's deluvi havia agafats desprevinguts; un altra dia en salvà cent, que havien baixat a s'arenal, i la mar, am sa plena, se'ls emportà. I En Marreco, ormetjant-lis ses barques corresponents, es va veure no sols el Rei de la Mar, sino l'emperador de cents, de mils barques ben ormetjades. I perque semblaven temples les nomenà naus.

I en Marreco comandava la Mar i ses riberes, i els ports i badies, i, ademés, per medi dels rius i torrents, la Terra li pagava vassallatge.

Envejosus da tanta benhaurança sos germans, li armaren guerra.

Els, be en tenien de coratge i bon armament; emperò ni am s'espasa, afilada com un raó, ni am sa llança de punta més afeblida que's fibló de sa vespra, no lis arribaven an En Marreco i als seus marins, que abordant-lis s'embat de ses ones, se'n feren es rollo de sa coa. Bastava que la Mar roncàs una mica, i els terrins, plens de por, cridant:—¡Ara vè en Marreco!— fugien terres en dins (1).

Els terrins acudiren al Rei del Mon, que ja passava per mort, però encara alenava. I els-i digué:

—No temeu, fills i hereus del Rei del Mon: En Marreco no tindrà més que filles.

I, cumdefacto, va esser ver: no més li naixien fies. Pero En Marreco sempre esperava:—¿Vam, si ara'm neixarà s'hereu?... I naixia una altra nena.

I al cap i a la fi acabà s'esperança: els anys passaven, i ni tampoc ja no li naixien fies.

—¡Bono!—digué ell.—ja sé que faré. Sa vida marinera, es govern de sa nau no son fets per sa dona. Per ella es van fer sa filosa, es bres i s'ansia de s'aviram. Les hi faré un bres mai vist per hom a ses meves fies per que puguin estiraguissar es cerro de sa filosa, i cridar ¡tites, segó!...—¡Oh, de ses naus!... A portar barcades de terra, penyets, montanyes, i dui-me-les aquí avont diré. ¡I fora vessa!...

I allò va esser com un formiguer. Una filera de naus anaven a fer viatge, i amb una altra filera venien ses naus carregades i en mig del mar abocaven terra, penyals, montanyes... I així feren una illa, i una altra... Tantes illes com filles tenia el Rei de la Mar, una per hom.

Sa tasca d'En Balets, es de sa bas-setja dreturera, degué esser més curta Una illa per Na Majora i una altra illa per Na Menora.

Emperò aquestes, en son nom antic, Gimnesies, comprenen, recorden la gesta del Rei de la Mar, de la mitologia popular.

Gimnesies no vol dir solament les illes dels homes que van nua mare despullats, gimnastes, com ens deien els senyors historiadors. Gimnesia ve de les paraules gregues *gune*, que vol

dir dona, i *nesos*, illa, *Gin-nesies*, les illes de les dones. Elles, les nostres *Gimnesies*, amb aital nom, fan bona la rondaeta que conta la formació de les illes i dels arxipélags que per habitació de ses filles ideà el Rei del Mar.

Digau lo que voldreu de s'etimologia: en étimons tothom hi té dret.

De s'historieta, per mi mal contada, i mal apresada no sé d'ont, ben segur és que a Mallorca ne sebreu més la prima. Contau-mos-la, Madona LA AURORA, vos an-e qui Deu ha donada tan bona palica.

Un altra dia, si Deu vol, us parlaré de les *Pitiuses*, nostres germanetes.

FRANCESC D'ALBRANCA.

Mitjorn-Gran (Menorca) 17 Janer.

Consells d'un Ignorant

Si ets Sereno, canta fort en essé a cada cantó, y més tart, cerca un recó per passá el teu buch a port.

Devés la una o les dues, que el Cabo s'en va a dormi, afica't a un cafeti, y a n'el clotell fethi rues, y a les tres retira't. ¿Qué ha estar? No-res

Si ets Glosadó, a n'els Poetes de fama felós *acròstichs*, escriu a tots els pronòstichs, parla de estels y planetes.

Y si a forsa de llimá te surt cap pessa d'examen enviada a n'el *certamen* primer que 's presentará: y ben prest passarás per homo llest.

Si ets Foraster o Empleat, alaba sempre Mallorca y res més, qu' ella no es xorca per qui enfora de ella és nat.

Córrer pots tots sos carrers sensa traballs ni perills, qu' és madastra d'els seus fills y mare de forasters y asesgurat que't dich una veritat.

Si a més de tot lo qu' he dit, els diumenges vas de galls, de cusses, bous y cavalls, y jugas y prens partit,

y contes bones cassades, y talles claus, y flastomes, fent el bòvo devegadas per seguir totes les bromes, jo te promet qu' arribarás a essé elet.

Come prova de que és cert quant he dit, tu 'm tens a mi que perque ho he fet axí pas per savi y homo expert.

Pas per bon Misser de pobres, per Enginyer Matemátich Poeta, Músich, Gramátich Pintor, Químich, Mestre d'obres; pero de tot no'n sé palada ni brot.

PERE D'A. PENYA.

Desenganys

L'Infantesa i l'innocencia ni recorts nos han deixats; del jovent les alegries venen, lluen i s'en van.

Quant l'estel de l'Esperansa hem seguit ab tant d'afany, si una fossa nos ensenya, si la mort tant sols trobam....

Passau hores de tristesa; passau hores de combat; portau-me'n a l'altra vida d'etern goig i eterna pau.

BARTOMEU FERRÀ

Na Mal-filanda

Això era i no era una al·lota que nomia Catalina, fia de viuda, ben carada i plantosa, però mal-fenera de tot, que no la porien ginyar a fer brot de feina.

Sa mare sempre filava; però ella anava tan alerta a arrambar-se a sa filoa com a unes cases que cauen.

Un dia anà a un ball; i, com ballava com un pern de rifa, un Amo de possessió ben ric, que no la coneixia, quant la me veu tan garrida i tan balladora, en román ecsciat, demana a on está aquella pitxorina, le hi diuen i s'hi espitxa.

Entra a la casa i me troba mare i fia ralla qui ralla, sa mare filant amb un caramull de fuades davora, sa fia ben asseguda i mans fentes.

—Escoltau, germaneta, diu l'Amo, si no vos ha de sebre massa greu.

—Digués, bon jove, lo que vulgues! respòn ella.

—Això que no és sa vostra fia? diu l'amo, signant Na Catalina,

—Si fa, diu sa viuda.

—Idò, per acursar raons, diu l'Amo, vos fas a sebre que l'ha vista an es ball, i es seu aspecte i es seu ballar m'han agradat tant, que, com som fadrí i m'és entrada sa casera, pero ben fort, he resolt de venir a veure si feim barrina, *verbo*, si mos casam jo i sa vostra fia.

Com Na Catalina i sa mare sentiren aquelles comandacions, sabeu que hi romangueren de sorpreses! pero no és que les caigués gens tort es cantet de l'Amo, sino ben a s'en-revés: casi no porien badar boca de s'alegría orba que los entrà cop en sec.

—Bono! diu sa véia, seu una mica, bon jove, i en parlarem d'això.

L'Amo s'asseu, encén un xigarret, i no llevava sa vista de dalt Na Catalina, que, com més anava, més li agradava.

—¿que hu dius de ver que vols sa meua fia? s'exclama sa véia.

—¡I tant de ver com e-hu dic! respòn l'Amo. I escoltau, si no és massa preguntar, ¿què són totes aqueixes fuades que teniu aquí?

—¡Ah què són? diu sa véia. Tot això hu ha filat Na Catalina, perque sabs que hu és de filadora! P'es seu gust filaria dia i nit, sens mai parar.

Jo sempre li he de prendre sa filoa i es fus, perque tenc ansia de que no li duga un mal resultat tant de filar, perque tu ja hu veus, s'al·lota encara és tenre!

—¿I quants d'anys té? diu l'Amo.

—Vint i un any! diu ella mateixa.

—Idò ja ets casadora, diu l'Amo, perque sa cansó ja hu diu:

En tenir vint i un any, ses al·lotes casau-lès; que, en tenir-ne vint i tres, ja prenen es cap-avall.

—Mira diu sa mare, no és que la tenga gens mal a pler aquí, perque me fa un bon servici que no és de dir; però t'assegur que no te'n penediràs si te cases amb ella, amb lo filadora que és i llavò lo present que és per totes ses feines d'una casa!

—Bono idò, diu l'Amo dirigint-se a Na Catalina, ¿i tu què hi dius?

—Jo per part meua, respòn sa soltera, dic que sí.

—Ara sou vos, sa mare, diu l'Amo, que heu de dir si hu voleu o si no hu voleu.

—Jo, diu sa véia, si voltros vos voleu, no vos he de privar de fer es vostre gust.

Sobre tot, ell quedaren closos per casar-se dins vuit dies l'Amo i Na Catalina.

Enrengaren la cosa uns i altres, i dins es vuit dies se feu s'esclafit, se casaren, i l'Amo se'n mena sa dona i sa sogra a sa possessió; ell anava a cavall i darrera darrera colcant dalt una mula sa sogra davant i Na Catalina a ses anques.

1 La me contà madò Antonina Company, de Pollensa.

(1) ¡Ara vè En Marreco!...—es diu a Menorca an els al·lots malcreients, per fer-lis por, per fer-los creure.

Camina caminaràs, prenen un caminó per dins un estepar grandios.

—¡O quines estepes! diu Na Catalina. ¡Que hu serien de bones per fregir ous!

—¿Què diu Na Catalina? demana l'Amo.

—Què diu? respón sa mare. Que ja voldria esser a sa possessió per filar!
—Ben parlat! diu l'Amo. ¡Així m'agraden, Catalina, ses dones feneres com tu!

Això sí que no le hi llevaràn a sa meua fia, respón sa véia: és sa més fenera del món.

Seguiren endavant camina caminaràs, i s'afiquen per un tirany de cabres dins un bosc ben espès, un auzinar que donava goig, i no vos dic res d'ets uiastreres que hi havia també.

—¡O quines soques més gruixades! exclama Na Catalina. ¡O quins cimats i quines rames i quina toria que duen tots aqueis arbres!

—No idò això ja és de sa nostra possessió, diu l'Amo.

—Bé mos va! diu Na Catalina. No mancaràn estrelles i rabassons per escaufar-mos ni calivera per torrar xua, botifarrons i sobrassada!

—¿Què dius, Catalina? demana l'Amo, que no l'havia entesa perque es cavall havia presa ventatge.

—Què diu? respon tot d'una sa véia. I ¿què ha de dir? Que ja voldria esser arribada a sa possessió i haver filades set fuades!

—¡Bé parles, Catalina! diu l'Amo tot gojós de veure que era caigut amb una dona tan fenera.

A la fi arriben a sa possessió, l'Amo mostra a Na Catalina una cambra tota plena de canyom, separat es bri de s'estopa; i l'Amo que li diu:

—Mira si te poràs espessar bé ses ganes de filar. Te don això per tasca.

Na Catalina romangué esglaiada davant aqueixes comandacions, i no fou capaç de dir una paraula.

L'Amo hu nota i va dir:

—Però ¿i ara què tens? ¿No deies que tenies tantes de ganes de filar?

Aquí sa véia s'hi posa p'es mig veient la mar bruta, i diu:

—Jesús! això és que s'al-lota encara està incorreguda i llavò que és molt empegadora, pero fenera com negú nat del món.

L'Amo se'n hagué d'anar per feines, i diu a sa jovensana:

—Mira, dins tres dies tornaré, si Deu ho vol. Ara veurem si hi hauràs fet molt de senyal an es bri i a s'estopa, tan filadora com diu te mare que ets!

L'Amo se'n va, i sa revel-lera se tira a plorar davant sa mare, dient:

—¡Com jo hu veig! ¿a on m'ha duita aqueixa llengo vostra, amb so anar a dir tant que son sa més filadora del món, allà on vos saben massa bé que que no he filat mai!

—¡De grosseranda! diu sa Mare. ¿I que te series casada tan aviat si jo hagués dit que no'n volies brot de feina?

—Però ¿i quin possible és que jo filant e-hi fassa senyal a tant de bri i tanta d'estopa com Deu ha vista? ¡Ai mesquina de mi! ¿què dirà s'homo, en tornar, com veurà que casi no hauré filat res?

Se mare se'n compatí, i diu:

—No res ¿sabs que farem? Jo aqueis tres dies filaré tot quant puga d'aqueixa estopa, i direm que ets tu que has filat; i en veure venir es teu homo, t'encamelles damunt sa paret de sa clasta amb so burjó des forn per filoa i sa forca per fus i set dotzenes de serros enserregats p'es burjó. I ell quant arribarà, és segú que dirà:—I ¿què és això?—Què ha d'esser! diré jo. Es que aque-ta al-lota s'és aficada tant an es filar, que per més haver, s'és encamellada dalt sa paret, i—fort i no't mo-gues—ha volgut per fus sa forca des forn, i per filoa es burjó enserregat amb set dotzenes de serros.—I es segur que ell se'n compartirà i te farà davallar i no't dirà res pus.

Sobre tot ell e-hu feren així. Es dia

que feia tres, que l'Amo havia d'arribar, Na Catalina s'encamellava dalt sa paret de sa clasta, sa mare li allarga per filoa es burjó des forn, enserregat amb set dotzenes de serros i per fus sa forca, i ja és partida a provar de fer fil des grandios muixell que tenia an es burjó.

Amb això passa una fada, me guipa sa revel-lera dalt sa paret amb so burjó des forn tot enserregat per filoa i sa forca per fus, i li diu:

—Garrida! ¿i què fas aquí dalt?

—¡Què he de fer! diu sa mesquina. Me som casada fa uns quants dies amb l'Amo d'aquest lloc; i ma mare, per fer-me es partit, digué a ell que jo era sa més filadora del món, allà on no havia filat mai; i ara m'ha feta encamellar aquí dalt amb aquest endiumen-jat per fer creure an es meu homo, que ara ha d'arribar, que és ver que som una gran filadora.

—¿I que és molt tammateix lo que has de filar? diu sa fada.

—¿Si és molt? diu Na Catalina. ¡Tot una cambra plena de canyom, vui dir, bri i estopa!

Aquella fada se compatí tant de Na Catalina, que diu:

—Mira, no haies por de res. Jo ara mateix te treuré de dins es fanc. Escolta bé lo que ara diré:—*Per fat i fat que la mia mare m'ha comana i un punt més, que tot lo que ara diré sia ver i veritat*: Que que't filat tot es bri i tota s'estopa que hi ha dins tal cambra, i que's fassa net es fil i teixida tota sa pessa de roba per llensols, camies, calsons blancs, gonelles, sacs i demés carro-portal.

¿Què me'n direu? Ell encara sa fada no havia acabat de dir tals paraules, tot es bri i tota sa s'estopa que hi havia dins aquella cambra quedà filat, i es fil net, i sa grandiosa pessa de roba feta per llensols, camies, calsons blancs, gonelles, sacs i demés carro-portal que s'és mester per una casa.

A-les-hores Na Catalina davalla de sa part, tira es burjó i sa forca des forn, dona un abràs i milenar de besades a sa fada, i fan totes tres, sa véia, Na Catalina i sa fada una berena d'ous, botifarrons i sobrassada que no fonc de dir.

Com l'Amo no arribava a venir, sa véia cada instant pujava dalt es sòtil i guaitava per sa finestra a veure si'l colombraven. A la fi l'afina que se'n venia daixo daixo, es més descansat del món.

Sa véia se'n va a dir-ho a sa fada, que digué a Na Catalina:

—¿Sabs què has de fer? Te colgues i te poses closques d'ous dins ses mànegues de sa camia i p'es pits i per s'esquena; i li has de dir a l'Amo, com arribarà, que t'ets haguda de colgar des cansament de filar tot es bri i tota s'estopa de dins aquella cambra, i que estàs croixida i arrenyonada. I si ell prova de tocar-te, sentirà es croixits de ses closques d'ou, i s'ho creurà.

Na Catalina fa lo que sa fada li havia comanat, sa fada s'espitxa i des-compareix de tot allò, i arriba l'Amo a ses cases.

—¿I Na Catalina? diu a sa sogra.

—¿Na Catalina? Ell volgué filar tot es bri i s'estopa de dins aquella cambra; i no sols e-hu filà tot, sino que hu teixí, i aquí tens sa grandiosa pessa de drap que hi ha haguda.

L'Amo romangué amb sos cabeis drets, no se'n poria avenir que Na Catalina hagués pogut fer tant, i torna dir:

—Però a on és ella?

—¡A on ha d'esser! diu sa véia. Dins es llit; s'és haguda de colgar des cansament que ha aplegat amb aquesta grandiosa feina que ha feta. Diu que se sent tota croixida i arrenyonada.

L'Amo se'n entra dins sa cambra, s'arramba an es llit, demana de noves a Na Catalina, que li respón amb una veu come de l'altre mon, l'Amo la pau-pa p'es brassos, per sa pitera i per ses espalles i tot eren croixits que sentia;

i ell s'ho va beure que tants de croixits eren d'ets ossos de Na Catalina, allà on eren de ses closques d'ou que ella s'havia posades dins sa camia.

—¡Però, dona! arribà a dir ell: ¿a on treu cap fer tanta de feina? ¿Com no hu veies que això era massa?

—Per amor de Deu, respón sa véia, no la renyis ara tu! ¡Ja du pellissa que li basta! Lo millor és deixar-la fer, i això des cansament li esparrarà poc a poc.

L'Amo no volgué estar amb aquestes, se posa damunt es cavall i ¡cap a córrer an es metge!

—Malament va això! diu sa véia. Ara vendrà es metge, la polsarà, la voldrà regonèixer, afinaràn ses closques d'ou i l'Amo mos treu dafora totes dues.

—¡I ben ver que és! diu Na Catalina.

—Sabs idò què hem de fer? diu sa mare. Apleguem tota sa roba nostra i tot lo que poguem de l'Amo, i amb una mula per hom mos espitxam més que de pressa a ca-nosra, i que's fassa trons l'Amo.

—Ben pensat, ben pensat! diu Na Catalina.

S'aixeca, se vest, fan dos bolics de sa roba i arragussen de la casa tot lo que los va quebre dalt ses dues mules, s'hi encamellen elles dues damunt, i ¡de d'allà cap a ca-seua! per un camí diferent des que duia cap dret a la vila.

Ja fosca negre arriba l'Amo amb so metge a sa possessió, i ni hi troba dona ni sogra ni noves.

—¿Què dimoni pot esser estat això? diu l'Amo, confús i apurat de tot.

Es missatges li digueren que havien vista sa Madona i sa mare que se'n anaven damunt un mula per hom, amb bolics de roba.

L'Amo demanà de consei an es metge, que li digué.

—Si a mi me succeís aquest pas, sabs que faria? Me'n aniria a ca-sa mare de sa dona, a on es segur que són fia i mare, faria pujar sa fia damunt sa mula que se'n ha menada amb so mateix bolic de roba que se'n ha duit d'aquí, i la faria passar davant i jo damunt es cavall darrera darrera; i, en arribar-li, una bona simada a sa mula i una altra simada a sa dona, i ¡cap aquí manca gent! I abans de partir, diria a sa sogra: Es dia que torneu posar peu dins ca-meua, en no esser que sa vostra fia siga extremenciadora, vos treuré dafora; i, si no fogiu més que depressa, vos escalsaré amb unes bones corretjades, fins que vos hauré feta blava s'esquena—I, en tenir sa dona aquí, li diria:—Mira! ja pots veure si fas bonda i si serves es llum dret, si no vols que amb un toc te rompa una espalla. Te fas avinent que sa meua retgla és que *mula i dona garrot la fa bona*.

L'Amo seguí es consei des metge: anà a ca-sa sogra, e-hi troba mare i fia, fa a sa sogra ses ofertes que li havia dit es metge, si tornava posar peu dins ses cases de sa possessió, en no esser que sa seua fia fos extremenciadora; fa pujar sa fia damunt aquella mula amb tots es bolics de roba que se'n havia duits de ca-ell, i ¡cap a sa possessió s'és dit! I ell darrera darrera amb so cavall; i, en arribar a sa mula ¡una bona cimada a sa dona i a sa mula! dient:—*Mula i dona garrot la fa bona*.

Arriben a sa possessió, boten de sa bistia i l'Amo diu:

—Bono, Catalina! Ara que te torn tenir aquí, mira si fas bonda, i si dus es llum ben dret. Es dia que't torn desbaratar gens, te romp una espalla, i, si hi tornes, en fas un serró de tu. Ten ben present que jo duc per retgla que *mula i dona garrot la fa bona*.

Aquella al-lota s'acoquinà i va veure que no li quedava altre remei que fer bonda per no haver-hi d'esser demés;

tornà fenera, s'homo la tractà bé, i varen viure an pau i concordia anys i més anys; i encara són vius i no són mort. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Cap al cel

En lo que s'en va i poc dura no hi posis la voluntat; en les roses que obri l'auba i'l vent mostia més tart.

¿Per què l'oblit de la Patria, i tant d'amor a l'ostal? ¿En lo camí perdre l'eima del bé que no acaba mai?

No toquis les flors del marge que espines hi trobaràs; posa's ulls en les estrelles, que son les flors del teu prat.

JERONI ROSSELLÓ

Notícies de Manacor

Dia 30, diumenge passat, es nostro Magnífic Ajuntament anà an es Port per tractar de fer-hi algunes millores, com engarbullar diferents banyeres, posar-hi llums, obrir-hi un passeig, sembrar-hi pins i engirgolar-hi pedrisos per seure. Tot això mos sembla molt aventgut.

¡Endavant, Magnífic Ajuntament! ja fer coses convenients an es poble són ses feines! ¡Com-es-vel-la-vera-veu!

Diumenge passat el M. Rt. P. Secundí Martínez, Provincial des Frares Dominics se'n anà, a Ciutat per embarcarse dimegres cap a Barcelona, després d'haver feta sa visita canònica an es Convent de St. Vicens Ferrer de Manacor. Que no sia sa darrera vegada que puga venir a visitarm-os

Ses Coranta-Hores de ses Mares Cristianes han resultat molt solemnes a l'església parroquial. Ets sermons del Rt. P. Pascual, de la Companyia de Jesús, han agradat ferm, i los trobarem de molt de profit. Hi anava una gran gentada, sobre tot a l'Ofici des dia de la Mare de Deu, a on acudí s'Ajuntament. ¡Molt bé!

Damà a l'església de la Santa Família hi ha recés espiritual, com tots es primers diumenges de més. Ets actes seràn es mateixos de sempre i a ses mateixes hores.

¡Hala, manacorins, si vos n'aprofitau! ¡Ben-haja de tant en tant una mica de recés espiritual contra es salistres i ses tiranyes que corren p'el mon per matar ses nostres animetes!

Per aquí fa molts de dies bons. Deu no vulga que mos result un any dolent.

An es casino des republicans han comenat es balls de màscares. Tal gent tals coses té.

An es casino conservador o *datista* an fets dos balls de sala. Això ja no hu comprenem tant com que es republicans fassen balls de màscara.

¡Srs. Caporals conservadors o *datistes*, un poc de seny és bo! A Manacor e-hi escauen tat aqueis balls com un joc de pistoles a un Sant Cristo.

Tipo-nt. de Amengualy Muntaner